

Sindikalna konferenca visokega šolstva in znanosti SVIZ Slovenije v mandatnem obdobju 2018–2022

Pripravil: prof. dr. Jože Pungerčar, predsednik Sindikalne konference visokega šolstva in znanosti SVIZ

V mandatnem obdobju 2018–2022 je bilo delo Sindikalne konference visokega šolstva in znanosti precej raznoliko, pri čemer smo skušali čim bolj slediti vnaprej opredeljenim načrtom, predvsem v smeri izboljšanja položaja vseh zaposlenih na področju visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti. Tako nam je po predhodni uskladitvi z drugimi sindikati že ob koncu leta 2018, ko je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) vodil dr. Jernej Pikalo, uspelo doseči dogovor o postopnem dvigu plač zaposlenih v tarifnih skupinah VIII (magistri znanosti) in IX (visokošolski učitelji in raziskovalci z doktoratom znanosti) za tri plačne razrede. Preostalim zaposlenim v javnem sektorju v nižjih tarifnih skupinah so se plače takrat izboljšale za en plačni razred ali dva.

V večjem delu mandata smo imeli zelo pogosta delovna srečanja ob oblikovanju novega raziskovalnega zakona, tem pa so sledila intenzivna pogajanja pred sprejetjem zakona. Skupaj z drugimi deležniki, ki so bili vključeni v nastajanje omenjenega zakona, se nam je končno le uspelo uskladiti in dogovoriti, novi raziskovalni zakon, poimenovan Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID), pa je bil sprejet ob koncu leta 2021. V tem novem zakonu je tako prvič do zdaj – po dolgih 19 letih, odkar je bil sprejet stari zakon – jasno zapisana zakonska obveznost za postopni dvig državnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti do višine najmanj 1 % BDP. Poudariti je treba, da se nam v zadnjih dveh letih zaradi njenega nerazumevanja naših težav žal ni uspelo niti enkrat srečati s pristojno ministrico prof. dr. Simono Kustec, prav tako pa tudi ne dogovoriti za dvig plačnih razredov nekaterih slabše vrednotenih in deficitarnih delovnih mest strokovnih delavcev, zaposlenih v visokem šolstvu in znanosti, v plačnih skupinah H2 in J. Sindikalna konferenca visokega šolstva in znanosti je s svojimi predstavniki aktivno sodelovala pri delu Sveta RS za znanost in tehnologijo (dr. Boštjan Nedoh), Sveta RS za visoko šolstvo (dr. Gregor Polančič), Sveta Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS, dr. Bruno Završnik) in Upravnega odbora Javne agencije za raziskovalno dejavnost (UO ARRS, dr. Marta Klanjšek Gunde). Neformalno, a vsebinsko in organizacijsko zelo ključno, smo sodelovali pri aktivnostih Odbora za znanost, ki je pripravil več protestov v podporo nujnega povišanega financiranja raziskovalne dejavnosti v javnih raziskovalnih zavodih in javnih univerzah. Pri nekaterih naših dejavnostih smo tudi dobro sodelovali s sorodnim Visokošolskim sindikatom Slovenije. Prav tako smo se učinkovito povezovali s Koordinacijo samostojnih raziskovalnih zavodov Slovenije (KOsRIS) ter se dogovorili za boljše možnosti delovanja našega sindikata SVIZ na Univerzi v Ljubljani, Univerzi v Mariboru in Univerzi na Primorskem. Zelo uspešno smo v tem mandatu sodelovali s sindikalno konferenco visokega šolstva in znanosti na ravni Območnega odbora SVIZ Ljubljane in okolice, ki jo je vodila kolegica dr. Marina Lukšič Hacin.

Ena od zahtevnejših vlog, ki smo jih imeli, je bila delo naše sindikalne zaupnice na Kemijskem inštitutu, dr. Marte Klanjšek Gunde, kot predstavnice Gospodarske zbornice Slovenije in drugih uporabnikov raziskovalnih storitev, organiziranih v ustrezna interesna združenja oziroma društva, uporabnikov, ki niso organizirani v ustrezna interesna združenja, ter reprezentativnih sindikatov s področja raziskovalne dejavnosti, v UO ARRS. V zadnjih dobrih dveh letih in pol je bilo dogajanje na ARRS precej turbulentno. Prišlo je do večkratne zamenjave na čelu te agencije, ki jih je usmerjal del državne politike. Teško se je znebiti občutka, da je pri tem šlo tudi za nekatere osebne, lokalne in ozke politične interese, ki žal niso bili vedno v javnem interesu. Tako je normalno delovanje ARRS še vedno oteženo, saj nekateri pritožbeni postopki še zmeraj niso končani. V novi ZZrID nam

je uspelo zapisati še določbo, da ima po novem reprezentativni sindikat za znanstvenoraziskovalno dejavnost neposredno zagotovljeno mesto v UO ARRS.

Sindikalna konferenca visokega šolstva in znanosti SVIZ je imela v mandatnem obdobju 2018–2022 svojega predstavnika tako v Svetu RS za visoko šolstvo (dr. Gregorja Polančiča) kot tudi v sindikalnem odboru za visoko šolstvo in raziskovanje (HERSC) v okviru Evropskega sindikalnega odbora za izobraževanje, ETUCE (dr. Boruta Werberja). Osrednja tematika aktualnega mandata Sveta za visoko šolstvo je bila povezana s pripravo in sprejemom Nacionalnega programa visokega šolstva (NPVŠ) za obdobje 2021–2030, za potrebe katerega se je oblikovala ekspertna skupina za pripravo izhodišč NPVŠ, ki se je sestala na 20 sejah. Član te ekspertne skupine je bil prav tako dr. Gregor Polančič. HERSC je del Evropskega sindikalnega odbora za izobraževanje (ETUCE), ki ga predstavljajo člani, ki delajo na področju visokošolskega izobraževanja in raziskovanja. Slednja organizacija predstavlja obsežno zvezo 127 izobraževalnih sindikatov v 51 državah, ki zastopajo skupaj 11 milijonov članov po vsej Evropi. Največji prispevek srečanj HERSC je izmenjava informacij in dobrih praks med udeleženci. Običajno je bilo na njihovih srečanjih prisotnih 35–40 udeležencev iz približno 23 držav. Na srečanjih so med drugim poročali o stanju dialoga visokošolskih sindikatov z vlada in pogojih njihovega delovanja. Druga prednost sodelovanja v HERSC je neposredno kreiranje pogajalskih stališč HERSC in ETUCE do organov EU s področja visokega šolstva in znanosti. Na vseh srečanjih je bil vsaj en termin za izmenjavo mnenj po skupinah, kjer so se udeleženci aktivno vključili v manjše skupine ter sodelovali pri pripravi dokumentov in manifestov za srečanja predstavnikov HERSC in ETUCE s parlamentom EU, njihovimi komiteji, ministrskimi konferencami in podobno. Prednost delovanja v HERSC nasploh je tudi možnost udeležb na različnih konferencah, izobraževanjih in srečanjih drugih akterjev s področja visokega šolstva in raziskovanja.

Zaradi epidemije koronavirusne bolezni covid-19 smo uspešno organizirali le dva dvodnevna izobraževalna seminarja za naše sindikalne zaupnice in zaupnike, člane Sindikalne konference visokega šolstva in znanosti SVIZ. Prvi izobraževalni seminar je bil izpeljan leta 2019 v Strunjanu in drugi leta 2021 v Ankaranu. Oba sta bila razmeroma dobro obiskana, prav tako so bili udeleženci zelo zadovoljni s celotnim programom. Na zadnjem od omenjenih dogodkov je še zlasti predavanje o covidu-19, ki ga je pripravil prof. dr. Borut Štrukelj s Fakultete za farmacijo Univerze v Ljubljani, naletelo na odličen odziv, saj mu je sledila zelo živahna razprava, v kateri je predavatelj podal jasne odgovore na številna vprašanja prisotnih.

Glede na vse opravljeno delo in še zlasti upoštevaje dosedanje izkušnje pri delovanju sindikalne konference v aktualnem mandatu ter v dogovoru z vodstvom SVIZ-a predlagamo dve spremembi statuta SVIZ, in sicer (1) za drugačen način glasovanja (odločanja) o stavki na področju visokega šolstva in znanosti ter (2) drugačni zastopnosti sindikalne konference v Izvršilnem odboru SVIZ (en član bi bil s področja visokega šolstva in drugi s področja znanosti, pri čemer bi imela oba skupaj en glas pri odločanju v izvršilnem odboru). Kot glavne izzive vidimo v prihodnjem mandatu pravičnejšo ureditev plačne problematike za vse zaposlene v visokem šolstvu in znanosti, čimprejšnje udejanjenje novega ZZrID preko ustreznih podzakonskih aktov tako na ravni države kot posameznih zavodov, aktivno sodelovanje konference pri posodobitvi Zakona o visokem šolstvu ter zagotovitev neodvisnega in učinkovitejšega delovanja ARRS.

V tem mandatu smo imeli več zborov celotne sindikalne konference – del le-teh v živo in del na daljavo –, in tudi več sej na leto 7-članskega predsedstva konference, sestavljenega iz 3 članov s področja visokega šolstva, 3 članov s področja znanosti (tj. raziskovalnih inštitutov), s katerega

prihajam tudi predsednik. Po potrebi smo se pogosteje sestajali v manjših (delovnih) skupinah.